

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich
dr Janusz KOCHANOWSKI

Warszawa, *30/07/2008*

RPO-572925-VII-713/07/ED

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
prof. dr hab. Zbigniew Ćwiąkałski
Minister Sprawiedliwości -
Prokurator Generalny
Warszawa

Do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęło w ostatnim czasie wiele skarg na stosowanie kamer telewizji przemysłowej w zakładach karnych i aresztach śledczych.

Skargi osób pozbawionych wolności pokazują, że dyrektorzy poszczególnych jednostek penitencjarnych interpretują obowiązujące przepisy według własnych potrzeb, opierając się również na wewnętrznych wytycznych, które nie należą do źródeł prawa powszechnie obowiązującego, wymienionych w art. 87 Konstytucji RP. W zakresie dopuszczalności stosowania monitoringu kamer wskazywane są na przykład „Wytyczne programowo-funkcjonalne oraz wymagania techniczne i ochronne dla pawilonów zakwaterowania osadzonych” Dyrektora Biura Kwatermistrzowskiego Centralnego Zarządu Służby Więziennej z dnia 1 września 2006 r.

Kwestie stosowania w jednostkach penitencjarnych kamer telewizji przemysłowej uregulowane zostały w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 2003 r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej (Dz. U. Nr 194. poz. 1902 z późn. zm.). Przepis § 77 pkt 1 lit. k rozporządzenia dopuszcza stosowanie urządzeń telewizji przemysłowej do ochrony jednostki penitencjarnej jako całości, wymieniając je jako jedną z form zabezpieczeń techniczno-ochronnych obok m. in. ogrodzenia zewnętrznego i wewnętrznego, bram, drzwi, krat, przesłon okiennych. Upoważnia on do stosowania kamer telewizyjnych na zewnątrz budynków oraz na korytarzach, wewnątrz budynków mieszkalnych. Zgodnie z § 81 ust. 2 i § 82 ust. 1 i 3 rozporządzenia, w monitoring mogą być wyposażone cele mieszkalne dla osadzonych zakwalifikowanych jako wymagających osadzenia w wyznaczonym oddziale lub celi aresztu śledczego lub zakładu karnego typu zamkniętego, w warunkach zapewniających

wzmoczoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwo jednostki penitencjarnej, jak również inne pomieszczenia i miejsca, w których ci osadzeni przebywają. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 20 listopada 1996 r. w sprawie szczegółowych warunków stosowania środków przymusu bezpośredniego oraz użycia broni palnej lub psa służbowego przez funkcjonariuszy Służby Więziennej oraz sposobu postępowania w tym zakresie (Dz.U. Nr 136, poz. 637) stanowi się ponadto o wyposażeniu w system monitorowania celi zabezpieczającej (§ 10 ust. 3).

Z dokonanych w podległym mi Biurze ustaleń wynika, że są zakłady karne i areszty śledcze, w których kamery telewizji przemysłowej instalowane są w łazni, czy też w pomieszczeniu przeznaczonym do przeprowadzania czynności procesowych. Na ten ostatni problem wskazywałem w wystąpieniu do Pana Ministra z dnia 30 czerwca br. (RPO-582026-II/08/MK).

Ponadto, stosując wykładnię rozszerzającą obowiązujących przepisów, kamery instaluje się w zwykłych celach mieszkalnych. Problem ten podnosiłem w piśmie skierowanym do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 29 stycznia br., który w odpowiedzi poparł mój postulat doprecyzowania delegacji ustawowej zawartej w art. 249 § 3 pkt 4 Kkw i uregulowania w rozporządzeniu zasad stosowania kamer w celach mieszkalnych i innych pomieszczeniach albo wprowadzenia jednoznacznego przepisu w Kodeksie karnym wykonawczym, który określałby dopuszczalność stosowania telewizji przemysłowej w jednostkach penitencjarnych. Dyrektor Generalny SW zapewnił mnie jednocześnie, że do czasu wprowadzenia nowych uregulowań, Centralny Zarząd Służby Więziennej będzie podejmował czynności mające na celu zapobieganie uchybieniom w tym zakresie.

Należy również odnotować, iż w praktyce kamery telewizji przemysłowej umieszczane są w celach, gdzie osadza się osoby, które mają być izolowane od innych więźniów. Tak było w przypadku świadka koronnego Andrzeja Ł., który popełnił samobójstwo w Areszcie Śledczym w Białymstoku. Z dokonanych dotychczas w tej sprawie ustaleń wynika, iż kierownictwo jednostki penitencjarnej otrzymało jedynie polecenie izolowania osadzonego i nie wiedząc o jego szczególnym statusie umieściło osadzonego w celi monitorowanej. Nie była ona przeznaczona dla osadzonych, o których mowa w art. 212 a § 2 Kkw i do tej kategorii nie był również zakwalifikowany sam Andrzej Ł., a mimo to znajdowały się w niej kamery telewizji przemysłowej.

Innym przykładem nieuprawnionego stosowania kamer telewizji przemysłowej w jednostkach penitencjarnych jest przeprowadzanie kontroli osobistych więźniów w pomieszczeniach monitorowanych. Są to przede wszystkim świetlice oraz pokoje przeznaczone do czynności procesowych. Liczba skarg, jakie wpłynęły na takie postępowanie, pozwala stwierdzić, że nie jest to problem jednostkowy. Organy Służby Więziennej usprawiedliwiają takie zdarzenia faktem, iż

podgląd obrazu z kamer mają jedynie upoważnione osoby, które obserwując przeprowadzanie kontroli osobistej nadzorują prawidłowość postępowania funkcjonariuszy Służby Więziennej. Jako uzasadnienie podawana jest praktyka udzielania osadzonym świadczeń zdrowotnych w obecności funkcjonariusza niewykonującego zawodu medycznego, czy też utrwalania za pomocą przenośnych kamer przebiegu czynności związanych ze stosowaniem środków przymusu bezpośredniego. W mojej ocenie, przykłady te nie stanowią uzasadnienia dla dokonywania kontroli osobistych w pomieszczeniach monitorowanych, a wymienione działanie jest sprzeczne z treścią art. 4 § 1 Kkw.

W związku z powyższym, na podstawie art. 16 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147 ze zm.) uprzejmie proszę Pana Ministra o podjęcie inicjatywy ustawodawczej zmierzającej do wprowadzenia odpowiednich regulacji dotyczących zasad stosowania kamer telewizji przemysłowej w zakładach karnych i aresztach śledczych oraz spowodowanie przestrzegania przez Służbę Więzienną przepisów obowiązujących w tym zakresie.

Łucja Rygiel
pan Hochhaus.